

ПРОЕКТ!

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

от Теодора Генчовска, министър на външните работи

Относно: проект на Постановление на Министерския съвет за определяне реда за изплащане и размера на еднократни обезщетения по индивидуални жалби, уважени от органите на ООН, контролиращи изпълнението на основните международни договори в областта на правата на човека

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 от *Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация*, внасям за разглеждане и приемане **проект на Постановление за определяне реда за изплащане и размера на еднократни обезщетения по индивидуални жалби, уважени от органите на ООН, контролиращи изпълнението на основните международни договори в областта на правата на човека.**

Съществуват девет основни международни договора в областта на правата на човека, разработени и приети в рамките на системата на ООН¹. Към всеки договор има установен орган (т. нар. „договорен орган на ООН“) от независими експерти, който осъществява мониторинг върху държавите-членки за изпълнението на техните ангажименти. Договорните органи разглеждат индивидуални жалби на граждани, подадени срещу тяхната държава във връзка с нарушени права на човека. Условието са държавата да е страна по съответния международен договор и да е признала компетенциите на неговия орган, посредством *ратификация* на Факултативния протокол или *декларация* по определени членове от договора. При установяване на нарушение договорният орган излиза с решение, с което

¹ Международен пакт за гражданските и политическите права, Международен пакт за икономическите, социалните и културните права, Международна конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация, Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация спрямо жените, Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание, Конвенция за правата на детето, Конвенция за правата на хората с увреждания, Конвенция за защита на всички лица от насилствено изчезване и Конвенция за защитата на правата на всички работници мигранти и членовете на техните семейства.

постановява предприемане на корективни мерки от държавата. Това са препоръки за предоставяне на ефективна и приложима защита на прилагането на международния договор и/или изплащане на адекватно финансово обезщетение на жалбоподателя за причинените материални и нематериални щети.

Република България е страна по седем от деветте основни международни договора в областта на правата на човека. Страната е приела да бъдат завеждани индивидуални жалби на граждани срещу нея по силата на:

- чл. 22 от *Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание*, съгласно Закона за оттегляне на резерва и приемане на декларация по международни конвенции, обн. ДВ., бр. 30 от 9 април 1993г.;
- чл. 14 от *Международната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация*, съгласно Закона за оттегляне на резерва и приемане на декларация по международни конвенции, обн. ДВ., бр. 30 от 9 април 1993 г.;
- *Факултативния протокол към Международния пакт по граждански и политически права*, съгласно Закона за ратифициране на Факултативния протокол към Международния пакт за граждански и политически права, обн. ДВ., бр. 107 от 1991 г.;
- *Факултативния протокол към Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация спрямо жените*, съгласно Закона за ратифициране на Факултативния протокол към Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация спрямо жените, обн. ДВ., бр. 62 от 1 август 2006 г.

Вносител на предложенията за присъединяване на Република България към изброените по-горе международни договори в областта на правата на човека е Министерството на външните работи, което е и ведомството завършило ратификационната процедура.

Справката на заведените и уважените жалби показва, че процедурата на завеждане на индивидуални жалби пред договорните органи на ООН е разпозната и се използва в годините. Така например за периода 2005-2012г. пред тези органи са заведени 8 индивидуални жалби, от които 4 са били уважени за периода 2012-2019 г. са заведени 5 индивидуални жалби и уважени са 2, а към м. юни 2022 г. са заведени и се разглеждат 5 индивидуални жалби.

Във всички случаи уважените жалби от договорните органи на ООН са съдържали препоръки за предоставяне на ефективна и приложима защита на прилагането на международния договор и/или осигуряване на по-добро прилагане на международното право в областта на правата на човека, както и за предоставяне на подходяща финансова компенсация, адекватна на претърпените физически, психически и материални щети от жалбоподателите.

По отношение на *предоставянето на ефективна и приложима защита на прилагането на международния договор*, Република България е предприела незабавно необходимите мерки за отстраняване на констатираните недостатъци във вътрешния правов ред. Примери за такива мерки са предоставяне на адекватна защита от домашно насилие, посредством осигуряване на по-добра грижа на жертвите на домашно насилие, вкл. подслон за жертвите или предприемане на

мерки за борба с полицейското насилие и провеждане на специализирани обучения за полицаи и т.н.

По отношение на *еднократното изплащане на финансово обезщетение*, последователно през годините е констатирано **отсъствие на нормативно правно основание**, въз основа на което, в едно ресорно ведомство да се планират разходи в рамките на бюджетната процедура. Отсъствието на това основание е водело до невъзможност да се изплатят обезщетенията и забавянето в изпълнението на този ангажимент е продължило с години. За справяне с тези недостатъци, Националният координационен механизъм по правата на човека, установен в рамките на МВнР², през 2014 г. и 2021 г. е взел решение за ad hoc изплащане на обезщетения по уважените общо шест индивидуални жалби. Размерът на изплатените обезщетения е бил съобразен, както с установената съдебна практика, така и с механизма по изпълнение на пилотните решения на Европейския съд по правата на човека. Приети са и съответните нормативни актове от Министерския съвет, разрешаващи плащанията – Решение № 766 на Министерския съвет от 13.11.2014 г. и Решение № 890 на Министерския съвет от 22.12.2021 г. Средствата са отделени от текущите разходи на МВнР по „Политика в областта на активната двустранна и многостранна дипломация“, бюджетна програма „Международно сътрудничество“.

Вземането на ad hoc решения обаче не е най-оптималният вариант, тъй като на жалбоподателите се налага да изчакват с години плащанията, при установен срок за отговор от договорния орган до 6 месеца. Така например от момента на постановяването на решение по делото „*Керемедчиев срещу България*“ (жалба № 257/04), във връзка с което е и първата уважена жалба от Комитет, до изплащане на обезщетението минават 8 години. По останалите постановени решения по заведени жалби, изплащането на еднократна финансова компенсация отнема средно 3 години, с едно изключение - делото „*Пелова срещу България*“ отнело 4 години. С цел преодоляване на горепосочените несъответствия, по време на IX-тото заседание на Националният координационен механизъм по правата на човека, проведено на 21 февруари 2022 г., е взето решение за създаване на Процедурни правила за изплащане на финансови компенсации по уважени индивидуални жалби срещу България за нарушени права от органите на ООН по универсалните договори по правата на човека.

Предложеният проект на Постановление на Министерския съвет предвижда реда, по който жалбоподателят заявява изплащането на финансово обезщетение. С проекта ще бъдат постигнати няколко цели:

- 1) определяне на таван за размера на обезщетенията, който може да бъде изплатен, в съответствие с чл. 13, ал. 1 от Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления;
- 2) постигане на взаимноприемливо споразумение между страните при отчитане на установената съдебна практика и размера на обезщетенията, изплащани по пилотните решения на Европейския съд по правата на човека,

² Националният координационен механизъм по правата на човека е създаден с Решение № 796 от 19 декември 2013 г. Той се председателства от министъра на външните работи, а негови членове са министрите на правосъдието, на труда и социалната политика, на вътрешните работи, на образованието на и науката, на регионалното развитие и благоустройството, на здравеопазването, на културата, председателите на Държавната агенция за бежанците и на Държавната агенция за закрила на детето и др.

като се има предвид естеството на решенията на договорните органи на ООН;

- 3) разписване на реда за изплащането на обезщетението: изплащането на обезщетението да се извършва с решение на Министерския съвет, след решение на Националния координационен механизъм по правата на човека, въз основа на постигнато взаимноприемливо споразумение между жалбоподателя и Министерството на външните работи относно неговия размер;
- 4) Приемането на нормативния акт ще разреши и същественния проблем с липсата на правно основание за залагане в бюджета на тези средства. Другият проблем, който ще бъде разрешен, е свързан с определянето на отговорно ведомство по темата с изплащането на финансовото обезщетение, с което ще се преустанови безрезултатното й прехвърляне по компетентност. Не на последно място, проектът на постановление ще адресира въпроса за размера на тези обезщетения, който през годините последователно е оставян без нужното внимание.

Проектът на акт няма да доведе до въздействие върху държавния бюджет, поради което се прилага одобрена финансова обосновка от министъра на финансите в съответствие с чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Изпълнението на проекта на Постановление на Министерския съвет не води до изменение на целевите стойности на показателите за изпълнение, в т.ч. ключовите индикатори.

Предложеният проект на Постановление на Министерския съвет не е свързан с въвеждане на актове на Европейския съюз, поради което не се прилага справка за съответствие с европейското право.

Извършена е частична предварителна оценка на въздействието на проекта на нормативен акт. В изпълнение на чл. 26, ал. 3 и 4 от Закона за нормативните актове и чл. 85 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация са проведени обществени консултации. Проектът на постановление, докладът към него и частичната предварителна оценка на въздействието са публикувани на Портала за обществени консултации и на интернет страницата на Министерството на външните работи за срок от 30 дни. Получените становища са отразени съгласно приложената справка.

Проектът на постановление на Министерския съвет е съгласуван по реда на чл. 32, ал.1 от *Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация*, като се прилага сравнителна таблица със становищата на министерствата.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Във връзка с гореизложеното, на основание чл. 6, т. 2 от Закона за нормативните актове и чл. 8, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация, предлагам Министерският съвет да разгледа и да приеме предложени **проект на Постановление за определяне реда за изплащане и размера на еднократни обезщетения по индивидуални жалби, уважени от**

органите на ООН, контролиращи изпълнението на основните международни договори в областта на правата на човека.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Съгласувателно писмо;
2. Сравнителна таблица със становищата от съгласуването по чл. 32 от УПМСНА;
3. Проект на Постановление на МС;
4. Частична предварителна оценка на въздействието;
5. Финансова обосновка по проекта на ПМС (само за Министерство на финансите);
6. Проект на съобщение до средствата за масово осведомяване.

С уважение,

/п/

**ТЕОДОРА ГЕНЧОВСКА
МИНИСТЪР НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ**